

13833/ 29. AUG. 2024

CODUL DE ETICĂ

al Consiliului de Administrație din cadrul

Regiei Autonome Administrația Română a Serviciilor de

Trafic Aerian – „ROMATSA”

Pagină de semnături

	Consiliul de Administrație al R.A. ROMATSA
<i>Elaborat:</i>	Eduard GRAMA - Președinte [REDACTED] Marius Adrian COJOC - Membru [REDACTED] Laurențiu Andrei ILIE - Membru [REDACTED] Constanța COMAN - Membru [REDACTED] Florentina ȘUȘNEA - Membru [REDACTED]
<i>Avizat:</i>	Compartiment Audit Intern - Șef Executiv Audit Intern ȚARĂ Luminița [REDACTED]
<i>Aprobat:</i>	Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 16 / 29.08.2024
<i>Data:</i>	29.08.2024

CUPRINS

Preambul		
CAPITOLUL I	DOMENIUL DE APLICARE ȘI PRINCIPII GENERALE	
	Art.1	Domeniul de aplicare
	Art.2	Obiective
	Art.3	Principii generale
	Art.4	Termeni
CAPITOLUL II	NORME GENERALE DE CONDUITĂ ETICĂ A MEMBRILOR CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE	
	Art.5	Asigurarea unui serviciu public de calitate
	Art.6	Loialitatea față de Constituție și lege
	Art.7	Loialitatea față de autoritățile publice și față de RA Romatsa
	Art.8	Libertatea opiniilor
	Art.9	Activitatea politică
	Art.10	Folosirea imaginii proprii
	Art.11	Cadrul relațiilor în exercitarea mandatului de administrator
	Art.12	Conduita în cadrul relațiilor internaționale
	Art.13	Participarea la procesul de luare a deciziilor
	Art.14	Folosirea abuzivă a atribuțiilor ce decurg din exercitarea mandatului de administrator
	Art.15	Sesizarea și urmărirea rezultatelor
	Art.16	Transparența
CAPITOLUL III	DISPOZIȚII FINALE	
	Art.17	Răspunderea
	Art.18	Asigurarea publicității
	Art.19	Intrarea în vigoare

PREAMBUL

Regia Autonomă Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian ROMATSA, este persoană juridică română înființată prin **Hotărârea Guvernului nr. 74/1991 privind înființarea Regiei Autonome „Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian” – ROMATSA**, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

ROMATSA are statut de regie autonomă autofinanțată, de importanță națională, care deține monopolul natural al serviciilor de trafic aerian, funcționând pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, putând beneficia de subvenții de la bugetul de stat.

Pentru serviciile de trafic aerian asigurate aeronavelor civile care survolează spațiul aerian al României, **R.A. ROMATSA aplică prevederile reglementărilor EUROCONTROL** (Organizația Europeană pentru Siguranța Navigației Aeriene), la care România a aderat din anul 1996 și **legislația Cerului Unic European**.

Regia Autonomă Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian - **ROMATSA este întreprindere publică** în sensul art. 2, pct. 2, lit. a) din **O.U.G. nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice** și se află **sub autoritatea Ministerul Transporturilor și Infrastructurii**.

Serviciile de navigație aeriană furnizate de Regia autonomă «Administrația română a serviciilor de trafic aerian» - ROMATSA în spațiul aerian național reprezintă **servicii non-economice de interes general**, așa cum sunt definite acestea în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, legate de exercitarea atribuțiilor statului de control al traficului aerian în spațiul aerian național.

Prezentul **Cod de etică al Consiliului de administrație (CA)** al Regiei Autonome Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian "ROMATSA" (RA Romatsa sau Regia) a fost aprobat prin **Hotărârea Consiliului de Administrație nr. / 29.08.2024**.

Codul de etică este întocmit în conformitate cu prevederile **art. 15 alin. (4) din Ordonanța de urgență nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice**, cu modificările și completările ulterioare (OUG 109/2011), conform căruia **consiliul de**

administrație adoptă, în termen de 90 de zile de la data numirii, un cod de etică, care se revizuieste anual, dacă este cazul, fiind avizat, în prealabil, de auditorul intern.

Declarație de responsabilitate a membrilor CA

Membrii Consiliului de Administrație își exercită mandatul cu prudența și diligența unui bun administrator, cu loialitate, în interesul Regiei și fără să divulge informațiile confidențiale și secretele comerciale ale Regiei, la care au acces în calitate lor de administratori. Prin prezentul cod de etică și conduită profesională a Consiliului de Administrație, membrii acestuia aderă la un set de principii privind buna guvernare, transparența decizională, integritate, imparțialitate, onestitate, loialitate și gestionare eficientă a resurselor Regiei în vederea atingerii tuturor obligațiilor prevăzute de lege și de actul de înființare. Prezentul Cod de etică stabilește liniile directoare și direcționează comportamentele individuale și de grup în relațiile interne și externe ale Consiliului de Administrație.

CAPITOLUL I Domeniul de aplicare și principii generale

Art.1 Domeniul de aplicare

(1) Codul de etică a membrilor Consiliului de administrație al R.A. ROMATSA, denumit în continuare cod de etică, reglementează normele de conduită și etică profesională a membrilor CA.

(2) Normele de conduită profesională prevăzute de prezentul cod de etică sunt obligatorii pentru membrii CA din cadrul R.A. ROMATSA.

Art. 2 Obiective

Obiectivele prezentului cod de etică urmăresc să asigure creșterea calității activității de administrare pentru realizarea obiectului de activitate al Regiei, precum și să contribuie la prevenirea/ eliminarea faptelor de corupție și a conflictelor de interese contrare intereselor regiei conform art.15 din OUG 109/2011, prin:

a) reglementarea normelor de conduită profesională necesare realizării unor raporturi sociale și profesionale corespunzătoare creării și menținerii la nivel înalt a prestigiului Regiei;

b) informarea publicului cu privire la conduita etică la care este îndreptățit să se aștepte din partea membrilor CA în exercitarea atribuțiilor stabilite prin art.9 din OUG 109/2011;

c) crearea unui climat de încredere și respect reciproc între salariați și membrii CA.

Art. 3 Principii generale

Principiile care guvernează conduita etică a membrilor CA sunt următoarele:

a) supremația Constituției și a legii, principiu conform căruia membrii CA au îndatorirea de a respecta Constituția și legile țării;

b) prioritatea interesului Regiei, principiu conform căruia membrii CA au îndatorirea de a considera interesul Regiei mai presus decât interesul personal, în exercitarea atribuțiilor;

c) profesionalismul, principiu conform căruia membrii CA au obligația de a îndeplini atribuțiile asumate prin semnarea contractului de mandat cu responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;

d) imparțialitatea și independența, principiu conform căruia membrii CA sunt obligați să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură, în exercitarea mandatului;

e) integritatea morală, principiu conform căruia membrilor CA le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea mandatului pe care-l dețin, sau să abuzeze în vreun fel de acesta;

f) libertatea gândirii și a exprimării, principiu conform căruia membrii CA pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri;

g) cinstea și corectitudinea, principiu conform căruia în exercitarea mandatului de administrator și în îndeplinirea atribuțiilor legale trebuie să fie de bună-credință;

h) deschiderea și transparența, principiu conform căruia activitățile desfășurate de membrii CA în exercitarea sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor.

Art. 4 Termeni

În înțelesul prezentei legi, următorii termeni se definesc astfel:

a) **regie autonomă** - entitate cu personalitate juridică definită și reglementată de Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, cu modificările și completările ulterioare, sau prin alte legi speciale și care nu fac obiectul Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înființate de stat sau de o unitate administrativ-teritorială;

b) **administratori** - membrii ai Consiliului de administrație al regiei autonome, astfel cum este reglementat de OUG 109/2011;

c) **contract de mandat** - contractul de mandat, astfel cum este reglementat de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și prin OUG 109/2011, încheiat pe baza numirii administratorului în cauză;

d) **interes public** - acel interes care implică garantarea și respectarea de către Regie a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor, precum și îndeplinirea mandatului cu respectarea principiilor eficienței, eficacității și econoicității în folosirea resurselor acesteia;

e) **interes personal** - orice avantaj material sau de altă natură, urmărit ori obținut, în mod direct sau indirect, pentru sine ori pentru alții, de către administrator prin folosirea reputației, influenței, facilităților, relațiilor, informațiilor la care au acces, ca urmare a exercitării mandatului;

f) **conflict de interese** - acea situație sau împrejurare în care interesul personal, direct ori indirect, al administratorului contravine interesului public, astfel încât afectează sau ar putea afecta independența și imparțialitatea sa în luarea deciziilor ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin în exercitarea mandatului;

g) **informație de interes public** - orice informație care privește activitățile sau care rezultă din activitățile unei autorități publice ori instituții publice, indiferent de suportul ei;

h) **informație cu privire la date personale** - orice informație privind o persoană identificată sau identificabilă;

i) **decizie de afaceri** - în sensul OUG 109/2011, este orice decizie de a lua sau de a nu lua anumite măsuri cu privire la administrarea regiei autonome.

CAPITOLUL. II Norme generale de conduită profesională a membrilor Consiliului de Administrație

Art. 5 Asigurarea unui serviciu public de calitate

(1) Membrii CA au obligația de a îndeplini toate actele necesare și utile pentru realizarea obiectului de activitate al Regiei.

(2) În exercitarea mandatului, membrii CA au obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența administrativă, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

Art. 6 Loialitatea față de Constituție și lege

Membrii CA au obligația ca, prin actele și faptele lor, să respecte Constituția, legile țării și să acționeze pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale, în conformitate cu atribuțiile care le revin, cu respectarea eticii profesionale.

Art. 7 Loialitatea față de autoritățile publice și față de R.A. ROMATSA

(1) Membrii CA au obligația de a apăra în mod loial prestigiul Regiei în care își desfășoară activitatea, precum și de a se abține de la orice act ori fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acesteia.

(2) Membrilor CA le este interzis:

a) să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătură cu activitatea R.A. ROMATSA în care își desfășoară activitatea ori cu politicile și strategiile acesteia;

b) să facă aprecieri neautorizate în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care Regia are calitatea de parte;

c) să dezvăluie informații care nu au caracter public, în alte condiții decât cele prevăzute de lege;

d) să dezvăluie informațiile la care au acces în exercitarea mandatului, dacă această dezvăluire este de natură să atragă avantaje necuvenite ori să prejudicieze imaginea sau drepturile Regiei ori ale unor membrii CA, precum și ale salariaților;

e) să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva Regiei.

(3) Prevederile alin. (2) lit. a)-d) se aplică și după încetarea mandatului, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.

(4) Prevederile prezentului cod de etică nu pot fi interpretate ca o derogare de la obligația legală a Consiliului de administrație de a furniza informații de interes public celor interesați, în condițiile legii.

Art. 8 Libertatea opiniilor

(1) În îndeplinirea mandatului, membrii CA au obligația de a apăra prestigiul Regiei, corelând libertatea dialogului cu promovarea intereselor autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea.

(2) În exercitarea mandatului lor, membrii CA au obligația de a respecta libertatea opiniilor și de a nu se lăsa influențați de considerente personale sau de popularitate. În exprimarea opiniilor, membrii CA trebuie să aibă o atitudine conciliantă și să evite generarea conflictelor datorate schimbului de păreri.

Art. 9 Activitatea politică

În exercitarea mandatului, membrilor CA le este interzis:

- a) să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice;
- b) să furnizeze sprijin logistic cu mijloace materiale, financiare sau de altă natură ale R.A. ROMATA candidaților la funcții de demnitate publică;
- c) să colaboreze, în afara relațiilor de serviciu, cu persoanele fizice sau juridice care fac donații ori sponsorizări partidelor politice;
- d) să afișeze, în cadrul Regiei, însemne ori obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora.

Art. 10 Folosirea imaginii proprii

În considerarea mandatului deținut, membrilor CA le este interzis să permită utilizarea numelui sau imaginii proprii în acțiuni publicitare pentru promovarea unei activități comerciale, precum și în scopuri electorale, care pot afecta prestigiul Regiei.

Art. 11 Cadrul relațiilor în exercitarea mandatului de administrator

(1) În relațiile cu personalul din cadrul Regiei în care își desfășoară activitatea, precum și cu persoanele fizice sau juridice cu care intră în contact, membrii CA sunt

obligați să aibă un comportament bazat pe respect, bună-credință, corectitudine și amabilitate.

(2) Membrii CA au obligația de a nu aduce atingere onoarei, reputației și demnității persoanelor din cadrul Regiei în care își desfășoară activitatea, precum și persoanelor cu care intră în legătură în exercitarea mandatului, prin:

- a) întrebuintarea unor expresii jignitoare;
- b) dezvăluirea unor aspecte ale vieții private;
- c) formularea unor sesizări sau plângeri calomnioase.

(3) Membrii CA trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea clară și eficientă a problemelor Regiei ce cad în competența lor, prin:

- a) promovarea unor soluții similare sau identice raportate la aceeași categorie de situații de fapt;
- b) eliminarea oricărei forme de discriminare bazate pe aspecte privind naționalitatea, convingerile religioase și politice, starea materială, sănătatea, vârsta, sexul sau alte aspecte.

Art. 12 Conduita în cadrul relațiilor internaționale

(1) Membrii CA care reprezintă R.A. ROMATSA în cadrul unor organizații internaționale, instituții de învățământ, conferințe, seminarii și alte activități cu caracter internațional, au obligația să promoveze o imagine favorabilă țării și Regiei pe care o reprezintă.

(2) În relațiile cu reprezentanții altor state, membrilor CA le este interzis să exprime opinii personale privind aspecte naționale sau dispute internaționale.

(3) În deplasările externe, membrii CA sunt obligați să aibă o conduită corespunzătoare regulilor de protocol și le este interzisă încălcarea legilor și obiceiurilor țării gazdă.

Art. 13 Participarea la procesul de luare a deciziilor

(1) În procesul de luare a deciziilor, administratorii au obligația să acționeze conform prevederilor legale și să își exercite capacitatea de apreciere în mod fundamentat și imparțial.

(2) Administratorul care are într-o anumită operațiune, direct sau indirect, interese contrare intereselor regiei autonome, trebuie să îi înștiințeze despre aceasta pe ceilalți

administratori și pe auditorii interni și să nu ia parte la nicio deliberare privitoare la această operațiune.

(3) Aceeași obligație o are administratorul în cazul în care soțul sau soția sa, rudele ori afinii săi până la gradul IV inclusiv sunt interesați într-o anumită operațiune.

(4) Administratorul care nu a respectat prevederile alin. (2) și (3), răspunde pentru daunele produse regiei autonome și este revocat de drept.

Art. 14 Folosirea abuzivă a atribuțiilor ce decurg din exercitarea mandatului de administrator

(1) Este interzisă folosirea de către membrii CA, în alte scopuri decât cele prevăzute de lege, a prerogativelor calității de administrator.

(2) Prin activitatea de luare a deciziilor sau de evaluare, administratorilor le este interzisă urmărirea obținerii de foloase sau avantaje în interes personal ori producerea de prejudicii materiale sau morale altor persoane.

(3) Administratorilor le este interzis să folosească poziția pe care o dețin sau relațiile pe care le-au stabilit în exercitarea mandatului, pentru a influența anchetele interne ori externe sau pentru a determina luarea unei anumite măsuri.

(4) Membrilor CA le este interzis să impună altor membrii CA/salariați, să se înscrie în organizații sau asociații, indiferent de natura acestora, ori să le sugereze acest lucru, promițându-le acordarea unor avantaje materiale sau profesionale.

Art.15 Sesizarea și urmărirea rezultatelor

Consiliul de administrație poate fi sesizat cu privire la:

- Încălcarea prevederilor prezentului cod de etică de către unul sau mai mulți administratori;
- Constrângerea sau amenințarea exercitată asupra unui director pentru a-l determina să încalce dispozițiile legale în vigoare ori să le aplice necorespunzător.

Consiliul de administrație va acționa în următoarele direcții:

- Identificarea cauzelor care determină încălcarea normelor de conduită;
- Identificarea modalităților de prevenire a încălcării normelor de conduită;
- Adoptarea măsurilor privind reducerea și eliminarea cazurilor de nerespectare a prevederilor legale.

Art.16 Transparența

Prin grija președintelui consiliului de administrație, se publică pe pagina proprie de internet, pentru accesul publicului, următoarele documente și informații:

- situațiile financiare anuale, în termen de 2 zile lucrătoare de la data aprobării;
- raportările contabile semestriale, în termen de 45 de zile de la încheierea semestrului;
- componența consiliului de administrație, inclusiv: numele și prenumele fiecărui membru al consiliului de administrație, CV-ul fiecărui membru al consiliului de administrație, data încetării mandatului fiecărui membru al consiliului de administrație, afilierea politică a fiecărui membru al consiliului de administrație, statutul fiecărui membru al consiliului de administrație, respectiv definitiv sau provizorii, remunerația fiecărui membru al consiliului de administrație, inclusiv eventuale bonusuri sau beneficii;
- declarațiile de avere și de interese ale fiecărui membru al consiliului de administrație de pe întreaga durată a mandatului;
- raportul anual cu privire la remunerațiile și alte avantaje acordate administratorilor și directorilor;
- Codul de etică, în 2 zile lucrătoare de la data adoptării, respectiv la data de 31 mai a fiecărui an, în cazul revizuirii acestuia;
- procedura prin care s-a făcut selecția membrilor consiliului de administrație, precum și revocările din funcțiile respective în ultimii 3 ani și motivele revocărilor;
- scrisoarea de așteptări;
- contractul de mandat;
- bugetul pentru investiții în fiecare dintre ultimii 3 ani financiari;
- cheltuielile totale cu personalul în ultimii 3 ani (inclusiv salarii, sporuri, bonusuri, traininguri sau formare profesională, decontări și alte beneficii);
- datoriile întreprinderii publice către bugetul de stat, către instituții de creditare și către parteneri comerciali, cu mențiunea pentru fiecare categorie cât la sută este reprezentat de restanțe de plată;
- valoarea subvenției operaționale primite de la bugetul de stat;

- serviciile sau bunurile produse de Regie ca întreprindere în interes public;
- menționarea obiectivului de politică publică a Regiei;
- situațiile de risc/analiza de risc din domeniul de activitate al Regiei;
- raportul anual agregat pe pagina web a Regiei;
- menționarea obiectivului de politică publică a Regiei;
- planul de integritate al Regiei (dezvoltat în concordanță cu Ghidul de bună practică al OCDE privind controlul intern, etica și conformitatea) și mecanismul de raportare de către avertizorii în interes public a încălcărilor legii;
- raportul de audit extern.

CAPITOLUL III Dispoziții finale

Art. 17 Răspunderea

(1) Administratorii sunt răspunzători de îndeplinirea tuturor obligațiilor prevăzute de lege și de actul de înființare.

(2) Administratorii răspund pentru prejudiciile cauzate regiei autonome prin actele îndeplinite de directori, când dauna nu s-ar fi produs dacă ei ar fi exercitat supravegherea impusă de îndatoririle funcției lor.

(3) Administratorii sunt solidar răspunzători cu predecesorii lor imediați dacă, având cunoștință de neregulile săvârșite de aceștia, nu le comunică auditorilor interni și auditorului financiar și nici autorității publice tutelare.

(4) Răspunderea pentru actele săvârșite de un alt administrator sau pentru omisiuni, nu se întinde și la administratorii care au făcut să se consemneze în registrul deciziilor consiliului de administrație împotrivirea lor și i-au încunoștințat despre aceasta, în scris, pe auditorii interni, auditorul financiar și autoritatea publică tutelară.

(5) Acțiunea în răspundere împotriva administratorilor este introdusă de autoritatea publică tutelară, prin conducătorul acesteia.

Art. 18 Asigurarea publicității

Codul de etică se publică, prin grija președintelui consiliului de administrație, pe pagina de internet a Regiei, în termen de 48 de ore de la adoptare, iar în cazul revizuirii lui, până la data de 31 mai a anului în curs.

Art. 19 Intrarea în vigoare

Prezentul Cod de etică intră în vigoare de la data adoptării de către consiliul de administrație.